

ESER SAHİBİNİN HAKLARINA KOMŞU HAKLAR YÖNETMELİĞİ

Birinci Bölüm - Genel Hükümler

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile düzenlenen eser sahibinin haklarına komşu hak sahiplerinin sınırlarının korunması ve belirlenmesi, bir hak sahiplerinin birbirleri ve eser sahipleri ile olan ilişkilerinin düzenlenmesidir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik eser sahibinin maddi ve manevi haklarına halel getirmemek şartıyla fikir ve sanat eserlerini özgün biçimde icra eden, yorumlayan, icracı sanatçılarla, bu icrayı ya da sesleri ilk kez tespit eden ses taşıyıcısı yapımcıları ve radyo ve televizyon kuruluşlarının eser sahibinin haklarına komşu haklarının düzenlenmesine ilişkin ilke ve esasları kapsar.

Hukuki Dayanak

Madde 3- Bu Yönetmelik, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 7/6/1995 tarihli ve 4110 sayılı Kanunla eklenen Ek 3 üncü maddesine ve 26/10/1961 tarihinde Roma'da imzalanan İcracı Sanatçılar, Fonogram Yapımcıları ve Yayın Kuruluşlarının Korunmasına Dair Roma Sözleşmesi'ne dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönetmelikte geçen deyimlerden :

a) Komşu hak : Eser sahibinin haklarına zarar vermeden ve onun rızası ile bir eseri özgün biçimde icra eden veya icrasına katılan, bir icrayı ya da sesleri ilk defa tespit eden, yayımlayan gerçek ve tüzel kişilerin münhasıran sahip oldukları ; icrayı tespit etme, çoğaltma, kiralama, telli-telsiz her türlü araçla yayımlama ve kamuya açık yerlerde temsil suretiyle bundan faydalanma haklarını,

b) İcracı sanatçı : Sanat eserleri ile folklor eserlerini düzgün biçimde yorumlayan, tanıtan, anlatan, söyleyen, çalan ve çeşitli biçimlerde icra eden oyucuları, ses sanatçıları, müzisyenleri ve dansçıları vb. diğer kişileri,

c) Ses taşıyıcısı yapımcısı : Sözlü ya da sözsüz tüm seslerin ilk tespitini yapan, bu durumun hukuksal sorumluluğunu üstlenen gerçek ya da tüzel kişiyi,

d) Yayın kuruluşları : Radyo ve televizyon kuruluşlarını,

e) Tespit : Seslerin maddi bir araç üzerine herhangi bir yöntemle algılanabilmesini, çoğaltılabilmesini ya da başka bir yoldan kamuya iletilmesini sağlayacak biçimde kaydedilmesini.

f) Ses taşıyıcısı : Bir icranın seslerin ya da elektronik bir yöntemle eserlerin üzerine tespit edildiği her türlü aracı,

g) Yayın : Seslerin ya da görüntülerin ya da her ikisinin toplumun yararlanacağı şekilde radyo ve televizyon araçlarıyla telli ya da telsiz olarak kamuya sunulmasını,

h) Anında yayın : Bir yayın kuruluşunun yapmış olduğu yayının diğer bir yayın kuruluşu tarafından aynı anda yayımlanmasını,

i) Kiralama : Üzerine seslerin ya da görüntülerin ya da her ikisinin kaydedildiği maddi araçların bir kopyasının ticari amaçla belli bir süre için ücret karşılığında zilyetliğinin el değiştirmesini, ifade eder.

Sınır

Madde 5- Komşu haklar, eser sahiplerinin maddi ve manevi haklarına zarar veremez. Komşu hak sahipleri bu haklarını kullanırken, eser sahibinin haklarını sınırlandıramazlar.

İkinci Bölüm - İcracı Sanatçıların Hakları

Hakkın Niteliği

Madde 6- İcracı sanatçının icra ettiği eser üzerindeki İcradan doğan hakları herhangi bir şekilde sanatçının topluma yansıyan kişiliğini zedeleyecek biçimde kullanılamaz.

İcracı Sanatçının İzni

Madde 7- Aşağıdaki durumlarda icracı sanatçının;

a) Daha önce tespit edilmemiş icralarının tespiti,

b) Ticari amaçla çoğaltılmış icralarının kopyalarının kiraya verilebilmesi,

c) İlk tespiti izinsiz yapılan icraların çoğaltılması,

d) Çoğaltma izni verdiği tespitinin amaç dışında çoğaltılması,

e) Ticari amaçla kamuya sunulan bir tespitten yapılmayan veya bir radyo ve televizyon yayını icraların, radyo ve televizyon kuruluşları tarafından yayımlanması için yazılı izni gereklidir.

Sözleşme Yapılması Durumu

Madde 8- Bir icracı sanatçı ile yapımcı arasında yapılan sözleşmeyle çoğaltma, kiralama, icranın telli ve telsiz her türlü araçla yayımlanması ya da temsili yolu ile faydalanma hakkı uygun bir bedel karşılığında yapımcıya devredilmişse, icracı ve yorumcu sanatçıların yazılı izni aranmaz. Ancak, bu haklardan belli bir kısmının yapımcıya devredilmesi halinde, devredilmeyen hakların kullanımı söz konusu olduğunda bunlar için icracı sanatçılarla eser sahibinin yazılı izninin alınması gereklidir.

İcracı sanatçıların icralarını iş ve hizmetten doğan sorumluluklarından dolayı yapmaları ve yapılan bu icra sonunda elde edilen tespit iş ve hizmet dışında kullanılmak istenildiği takdirde bu kullanımın şartları işveren ya da iş sahibiyle icracı sanatçılar arasında yapılacak sözleşme ile belirlenir.

Koro, Orkestra ve Sahne Eserlerinin İcrasından Doğan Hakların Devri

Madde 9- Koro, orkestra ve sahne eserlerinin icrasını tespit etme, bu tespiti çoğaltma, kiralama, icranın telli-telsiz her türlü araçla yayımlanması ya da temsili suretiyle faydalanma hakkının devrinde yalnız şefin izni yeterlidir.

Sanatçıların Adının Belirtilmesi

Madde 10- İcracı sanatçılar, koro ve orkestralarda şef ve solistler, tiyatro gruplarında şeflik yapan veya başrol oynayan aktörler işaret, resim ve ses nakline yarayan araçlarda adlarının belirtilmesini isteme hakkına sahiptirler.

Birden Fazla İcracı Sanatçı

Madde 11- Bir sanat eseri birden fazla icracı sanatçı tarafından icra ediliyorsa ve ortaya çıkan eser de kısımlara ayrılabiliriyorsa, bu sanatçılardan her biri vücuda getirdiği kısmın sahibi sayılır. Şayet icra edilen eser ayrılmaz bir bütün teşkil ediyorsa, bu yapının sahibi onu vücuda getirenlerin birliğidir. Ortaya çıkan ortak yapımla ilgili tüm hakların kullanımında birbirlerinin haklarına öncelikle riayet etmek zorundadırlar. İcracı sanatçılar hakların korunmasında ortak hareket edebilirler ya da içlerinden birisine yetki verebilirler. İcracı sanatçılardan biri, birlikte yapılacak bir muameleye muhik bir sebep olmaksızın müsaade etmezse, bu müsaade mahkemeye verilebilir. İcracı sanatçılardan her biri birlik menfaatlerine tecavüz edildiği takdirde tek başına hareket edebilir.

Üçüncü Bölüm - Ses Taşıyıcısı Yapımcılarının Hakları

Yapımcının Yazılı İzni

Madde 12- Aşağıdaki durumlarda ses taşıyıcısı yapımcısından yazılı izin alınması zorunludur.

a) Tespit edilen seslerin doğrudan ya da dolaylı olarak çoğaltılabilmesi,

b) Bu ses taşıyıcısı kopyalarının kiralınması,

c) Ticari dolaşıma konmuş ses taşıyıcılarının radyo ve televizyon kuruluşları ya da başka kuruluşlar tarafından yayımlanması ya da kamuya açık yerlerde temsil edilmesi.

Yapımcıların Haklarını Kullanması

Madde 13- Ses taşıyıcısı yapımcıların haklarını 5846 sayılı Kanun ile genel hükümler çerçevesinde kullanılabılırler.

Gelir Üzerinden Talep

Madde 14- İcracı bir sanatçının icrasının tespit edildiği ses taşıyıcısı, herhangi bir şekilde ticari amaçlarla kamuya arz edildiği takdirde, ses taşıyıcısı yapımıcısı icracı sanatçıdan elde edilen gelirin bir bölümünü genel hükümler çerçevesinde talep edebilir.

Yeniden Yayın

Madde 15-Bir icranın ya da temsilin radyo ve televizyon ile yeniden yayımlanabilmesi için icracı sanatçılarla ses taşıyıcısı yapımıcılarının izni gerekli değildir. Ancak, yeniden yayım yapan kuruluşun bu kişilere bir ücret ödemesi gereklidir.

**Dördüncü Bölüm -
Yayın Kuruluşlarının Hakları**

Yayın Kuruluşlarının Hakları

Madde 16- Yayın kuruluşları:

- Herhangi bir konuda yayım üretme,
- Yayımlarını tekrar yayınlama,
- Yayımlarını başka bir yer ve araçlarla topluma gösterebilme,
- Kendi yayımlarının bütününe veya bir kısmını fonogram, videogram veya veri taşıyıcılarına kaydetme bu kayıtları çoğaltma,
- Yayımlarının çoğaltılmış kopyalarını satışa sunma, satma veya başka yollardan dağıtımını yapma haklarına sahiptir.

Yayın Kuruluşlarının Yazılı İzni

Madde 17- Aşağıdaki durumlarda :

- Bir tespit izinsiz olarak yapılmışsa, bu tespiti izleyen yayımların tümünün ya da bir kısmının çoğaltılması,
 - Yayımlarının başka yayın kuruluşları tarafından aynı anda ya da yeniden telli ya da telsiz olarak yayımlanması,
 - Yayımlarının başka kişi ya da kuruluşlar tarafından girişi ücretli olan yerlerde toplumun istifadesine sunulması,
- İçin, söz konusu yayımın ilk olarak hazırlayan ya da gösterime sunan yayın kuruluşundan yazılı izin alınması zorunludur.

Kısmi Çoğaltma

Madde 18- Bir yayımın tümü üzerindeki hakları zedelemeyecek biçimde haber verme ya da bilgilendirme amacıyla bir kısmının çoğaltılarak yayımlarda kullanılması izne tabi değildir.

Sözleşmeye Uyuma

Madde 19- Yayın kuruluşları haklarını yapımıcılar, eser sahipleri ve icracı sanatçılarla yaptıkları sözleşmelere uygun olarak kullanırlar.

**Beşinci Bölüm -
Ortak ve Son Hükümler**

Yabancılar İçin Uygulama

Madde 20- Bu Yönetmelik hükümleri, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslar arası anlaşma hükümlerine göre korunan icracı sanatçılar, yapımıcılar ve yayım kuruluşlarına aşağıdaki durumlarda uygulanır.

a) İcracı Sanatçılar Bakımından;

- İcranın sözleşmeye taraf devlet topraklarında yapılmış olması,
 - İcranın vatandaşlık kriteri, tespit kriteri ve yayım kriteri açısından korunan bir ses taşıyıcısına kaydedilmiş olması,
- b) Ses Taşıyıcısı Yapımıcıları Bakımından;**
- Ses taşıyıcısı yapımıcısının sözleşmeye taraf devletin vatandaşı olması,
 - Sesin ilk defa sözleşmeye taraf diğer bir devlet toprağı üzerinde tespit edilmiş olması,
 - Ses taşıyıcısının ilk defa sözleşmeye taraf diğer bir devlet toprağında yayımlanmış olması,

c) Yayın Kuruluşları Bakımından;

- Yayın kuruluşunun yönetim veya iş merkezinin sözleşmeye taraf başka bir devlet toprağı üzerinde olması,
- Yayımın sözleşmeye taraf başka bir devlet toprağı üzerinde bulunan bir vericiden aktarılması.

Koruma Süresi

Madde 21- İcracı sanatçıların hakları, icranın tespitinin ilk yayımlandığı tarihten başlayarak 70 yıl devam eder. İcra yayımlanmamışsa, bu süre icranın ilk aleniyet kazanmasıyla başlar.

Yapımıcıların hakları, ses taşıyıcılarının ilk yayımlandığı tarihten başlayarak 70 yıl devam eder.

Radyo ve televizyon kuruluşlarının hakları programın ilk yayımlandığı tarihten başlayarak 70 yıl devam eder.

Koruma Yolları;

Madde 22- Komşu hak sahipleri eser sahipleri gibi tecavüz ref'i , tecavüzün men'i ve tazminat davası haklarından faydalanabilirler.

Hakların Devir ve İntikali:

Madde 23- Komşu hak sahiplerinin haklarının devir ve intikali, 5846 sayılı kanun ile genel hükümler çerçevesinde yürütülür.

İstisnalar;

Madde 24- Komşu hak sahibinin iznini gerektirmeyen haller şunlardır:

- Aile çevresinde gerçekleştirilen özel ve ücretsiz icralar,
- Özel kullanım için hazırlanmış ve herhangi bir ortak kullanım amacı taşımayan çoğaltmalar ve evde yapılan kayıtlar,
- Eserin tanıtımı ya da bilimsel araştırmalar amacıyla yapılan analizler ve kısa tespitler,
- Güncel bilgilendirme amaçlı olarak toplantılarda yapılan sunuşlar ve konuşmalar,
- Yayın kuruluşlarının haber verme ve bilgilendirme amaçlı kullanımı,
- Eser sahibinin ve komşu hak sahibinin şeref, itibar ve kişilik haklarını zedelemeyecek, tütünün kurallarına uyan parodi ve karikatürler,
- Fikir ve sanat eserlerinin kamu düzeni, eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ya da röportaj amacıyla kazanç amacı güdülmeyen icra edilmesi.

Yürürlük:

Madde 25- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme:

Madde 26- Bu Yönetmelik hükümlerini Kültür Bakanlığı yürütür.